

4 - Hüvitis

Kuidas nõuda kurjategijalt kahju hüvitamist? (nt kohtuasi, tsiviilnõue, tsiviilhagi kriminaalmenetluses)

Enamikul juhtudel on teo toimepanija süüasja arutav kohus see, kes – juhul kui ta mõistab süüdistatava süüdi – määrab kindlaks ohvrile kantud kahju korvamiseks maksatava kahjuhüvitise suurus.

Selleks et kohus saaks hüvitise üle otsustada, tuleb kannatanul esitada kriminaalmenetluse raames tsiviilhagi. Kannatanu võib esitada tsiviilhagi ükskõik millal eeluurimise jooksul. Kannatanu ei pea ilmuma kohtuistungile. Kannatanut võib esindada advokaat ja ta võib esitada oma taotlused kirjalikult enne istungit.

Kui ohver ei esita tsiviilhagi ega ühtki taotlust, ei saa kohus kannatanule omal algatusel kahjuhüvitist välja mõista.

Kui kannatanu ei esita kriminaalmenetluse käigus tsiviilhagi, ei kaota oma õigust saada hüvitist.

Kannatanul on endiselt võimalik esitada kuriteo toimepanija suhtes hagi tsiviilkohtule, tingimusel et ta teeb seda enne tsiviilõiguses sätestatud aegumistähtaja lõppu ning tõendab, et tegemist on eraõigusliku rikkumisega.

Kohus andis kurjategijale korralduse hüvitada mulle kahju / maksta hüvitist. Kuidas ma saan tagada, et kurjategija järgib seda korraldust?

Kriminaalkohtu ülesanne on määrata kindlaks ohvri kantud kahju suurus, kuid väljamõistetud hüvitise sissenõudmisega ta ei tegele.

Sammud selle tagamiseks, et süüdimõistetu selle kahjuhüvitise maksab, peab astuma pärast lõpliku kohtuotsuse tegemist kannatanu.

Enamasti kannab kahju hüvitamise eest hoolt advokaat: alguses rahumeelselt, võttes ühendust süüdimõistetu advokaadiga, seejärel kasutades kohtuotsuse sundtäitmiseks kohtutäiturit.

Kui süüdimõistva otsuse teinud kohus on määranud tingimisi karistuse, millega kaasneb kohustus maksta hüvitist, kontrollib karistuse täidesaatmise eest vastutav peaprokurör, kas süüdimõistetu täidab oma kohustust.

Kas riik võib teha mulle ettemakse, juhul kui kurjategija korraldust ei järgi? Millistel tingimustel?

Kohtumenetluse ajal võib kohus ette näha vahemakse tegemise, näiteks enne eksperdiaruande tulemuste selgumist. Kui süüdistatav keeldub makset tegemast või ei suuda seda teha, võib põhjendatud vajaduse korral teha selle justiitsministeerium.

Kas mul on õigus saada riigilt hüvitist?

12. märtsi 1984. aasta muudetud seadusega, milles käsitletakse hüvitise maksmist teatavatele kuriteo tagajärjel kehavigastuse saanud ohvritele, on teatud kuriteoohvritele antud õigus riigieelarvest makstavale hüvitisele. See on ohvrile oluline meede, juhul kui

rünnaku toimepanijat ei ole kindlaks tehtud, rünnaku toimepanija on küll kindlaks tehtud, kuid teda ei leita, või teo

toimepanija on maksejõuetu.

Selle õiguse kasutamiseks peab ohver esitama taotluse justiitsministeeriumile, kes teeb hüvitisnõude kohta otsuse kuue kuu jooksul. Nõue tuleb koostada prantsuse, saksa või letseburgi keeles, sellesse tuleb märkida kuupäev ja koht ning kirjeldada täpselt asjaolude laadi. Nõudele tuleb lisada dokumentaalsed tõendid asjaolude ja ohvri kantud kahju kohta.

Hüvitise saamiseks peavad olema täidetud teatud tingimused.

Ohver peab kas elama alaliselt Luksemburgi Suurhertsogiriigis või olema mõne Euroopa Liidu liikmesriigi või Euroopa Nõukogusse kuuluva riigi kodanik. Peale selle pidid ohvri dokumendid Luksemburgi Suurhertsogiriigis olema süüteo toimepaneku ajal korras või peab ohver olema langenud kriminaalseadustiku artikli 382 lõikes 1 osutatud kuriteo [*inimkaubandus*] ohvriks.

Kahju peab olema kantud tahtliku teo tõttu, mis on oma olemuselt õigusrikkumine.

Kahju peab seisnema kehavigastuses, mitte pelgalt varalises kahjus (millega on välistatud hüvitise maksmine näiteks lihtsa varguse korral).

Kahju kandmise tagajärjel peavad halvenema märkimisväärselt elamistingimused, mille põhjuseks võib olla sissetuleku vähenemine või sellest ilmajäämine, erakorraliste kulude või väljaminekute suurenemine, suutmatus harrastada kutsetegevust, õppeaasta kaotamine, füüsiline või vaimne kahjustus, moraalne või esteetiline kahju ning füüsilised või vaimsed kannatused. Kriminaalseadustiku artiklites 372–376 osutatud kuriteo ohver ei pea esitama tõendeid füüsilise või vaimse kahjustuse kohta, mille olemasolu eeldatakse.

Riik maksab hüvitist üksnes juhul, kui ohvril ei ole võimalik saada piisavat hüvitist ühelgi moel (*nt kuriteo toimepanijalt, sotsiaalkindlustuselt või isikliku kindlustuslepingu alusel*).

On oluline teada, et hüvitise maksmisest võidakse keelduda või hüvitist võidakse vähendada ohvri käitumise tõttu asjaolude aset leidmise ajal või ohvri ja kuriteo toimepanija vahelise suhte tõttu.

Kui riik maksab ohvrile hüvitist, võib ohver siiski esitada tsiviilhagi ja nõuda kuriteo toimepanijalt lisasummat, kui ta leiab, et hüvitis ei ole piisav. Sellisel juhul peab ohver teavitama kohut sellest, et ta on esitanud riigile hüvitisnõude või on saanud riigilt hüvitist.

Kas mul on õigus saada hüvitist, juhul kui kurjategijat ei mõisteta süüdi?

Ohvril on õigus saada teo toimepanija süüdi mõistmata jätmise korral hüvitist, juhul kui ta on kuriteo ohver ja rünnaku toimepanijat ei ole kindlaks tehtud või rünnaku toimepanija on küll kindlaks tehtud, kuid teda ei leita, või kui kuriteo toimepanija on maksejõuetu.

Kui kohtumenetlust ei toimu ja kohus seega hüvitist ei määra, võib justiitsministeerium eraldada kindlaksmääratud summa ja/või tellida omal kulul eksperdiaruande, et määrata kindlaks ohvrile makstava hüvitise suurus.

Kas mul on õigus erakorralisele maksele, kui ma ootan otsust oma hüvitisnõude kohta?

Nõuetekohaselt põhjendatud vajaduse korral võib justiitsministeerium teha makse nõude läbivaatamise ajal.

■ Viimati uuendatud: 20/06/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.